

Abonnement pour un an

250 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XIX me ANNÉE

1 Dbré. :1923 —No. 160

اجتهاد

آبونمان: سنه لکي [۲۴ نسخه]

داخل ایچون ۲ خارج ایچون

۲ بچق لیرادر.

اداره خانه سی

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون: استانبول ۸۶۵

«اون طقوزنجی سنه تأسیسیه» حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غزته سی

نومرو ۱۶۰، ۱ کانون اول ۱۹۲۳

حریت فکریه شهیدلری

۳

صورت مونی کندیسنه حر تفکر شهیدلری آره سنده
سایلماق حق ویردی. (وانی) دخی بر چوق
مملکتلری طولاشدی و قاتوایکک تمصی سبیلله سوء
شهرته مالک وانکیزیسونک باشلیجه مرکز لرنده اولان
(طولوز Toulouse) شهرنده یراشدی. (وانی) ناخدا
اولاراق اعلان اولوندی و (طولوز) ک متعصب پارلمان
نتوسی طرفندن اعدامه محکوم ایدیلدی. اولادیلنی
کسیدیلر، صوکره بوغدیله، جسدینی آتیشه آتدیلر.
(وانی)، ۱۶۱۹ شباطنک ۹ نجی کونی بو مدهش
عقوباته بیوک بر «ستویسیزم» ایله، یعنی بیوک بروحانی
قهرمانلقه طایاندی و اوندن تک بر آه استمداد چیقمادی.
اسان حالی ایله :

«آه استمداد چیقماز سینئه ونجورون

اوله برذات صدور ایتمزدل مفرورون»

دیور کی ایدی .

او زمان بو شهید سربلند ۳۴ یاشنده ایدی .

بومدهش دورک او چ شهیدینه بیوک غالیه Galilée
دخی علاوه ایدیله بیلیر. (غالیه) ۱۶۳۳ تاریخنده انتشار
ایدن (Dialogue) عنوانی کتابنده (قوبه رنیق) ک
جهان سیستمی مدافعه وارضک کونش اطرافنده دور
ایتدیکنی تصدیق ایتشدی. ضعیف و یتشک ذات
(روما) ده Saint-office دیلن دینی محکمه یه جلب،
اشکنجه ایله تهدید و ادعای علمیسینی، ذلت انکیز بر طرزده،
کیری آلامیه، یا کیلمشم، خطا ایتشم دیمیه اجبار
ایدلی. کتابی، ممنوع اعلان اولوندی و کندیسینه ده

(برونو) کی (قامپانه لالا) دخی (ناپولی) لی
و « دومینیکن » ایدی؛ شو مشهور سوزی سویله مش
اولان اودر :

منظماً رد ایله مدیگری کیسمه مهاملر، دینم
دیرلر .

(برونو) کی (قامپانه لالا) دخی درحال (آریستوت)
وسقولاستیک فلسفه سیله قطع علاقه ایتدی، اونک کی،
اجتهادلرینک و ایمان و اعتقاد خصوصنده حریت ک شهیدی
اولدی. (برونو) کی دیری دیری یاقیلمادی ایسه ده
مختلف الی حبس خانه ده ۲۷ سنه محبوسیت کچیردی،
۱۵ دفعه محکمه یه چیقاریلدی؛ ۷ دفعه اشکنجه یه
آلیندی و بو اشکنجه لر کندیسینی مزارک یانیه قدار
کوتوردی؛ اشکنجه آلتنده اوله سنه رمق قالدی .
بونکله برابر (قامپانه لالا)، دوغروسی ایسته نیرسه،
کلیسانک علینده یازمامشدی؛ آتحاق کلیسای اصلاح
ایتمک وعینی زمانده مفعوره وی بر تفسیر ایله اونی تحیل
ایتمک ایسته مشدی. فقط بویله، حاکمیتی کلیساده
طوتانلرک نظرنده بیوک بر جنایت ایدی. فی الحقیقه
(قوبه رنیق) ک جهان سیستمی مدافعه ایتدی و (غالیه) نک
طرفدارلری میاننده بولوندی! (فرانسه) ده قاردینال
(ریشلیو) نک همایه سی آلتنده بولوندینی حالده وفات
ایتدی .

(وانی) دخی (ناپولی) لی ایدی، (برونو) نک
(قامپانه لالا) نک مزیتلرینه، واقعا، مالک دکلدی.

(سهره) نك عقوبتدن یش طقوز سنه صوكره ،
(جنوه) ده داها آز معلوم اولان فقط داها آزشایان
اسف اولمایان دیگر بر احراق بالناره شاهد اولماق ممکن
اولدی . یاقیلان ، (دیوون Divonne) راهبی (نیقولا
آنطوان) ایدی . شعوری آشکار بر صورتده مختل
بولوتدیی حالده ، حضرت عیسی یی انکار وتلعین ایتیش
اولدینی ایچون بوغولدی ، صوكره یاقیلدی . بونکله برابر
(جنوه) ده (نیقولا آنطوان) و (فرانسه) ده « نانت
فرمانی » نك تقضدن صوكره فرانسر پروتستانلرینك
دوچار اولدقلری تعذیبات و تسلطات خارج طوتولورسه -
(وانینی) ، تعصب المهنه عرض و تقدیم اولونان صوك رسمی
قربانلر اولدیلر . او زماندن بری دینه مخالف کتابلری
یا قاق و محررلرینی فیه ویا حبسه محکوم ایتك ایله اکتفا
اولوندی [*] . مدبرانه (هوللاند) به چکیان و یازیلرنده ،
تئولوجیا حقنده الیبوک براحتیاط کوسته رن (ده قارت)
کیی بر فیلسوف ، ناخداالق تهمتیه اتهام اولونماقدن
قورتولامادی . وجنازه سننده ماتمی نطق ایرادی منع
اولوندی .

مشهور فیلسوفلر عصرینك اورتیسنده (اون بشتیجی
لوتی) زماننده (فرانسه) ده ، پروتستان اجتماعات
دینه سنه اشتراك ایتیش اولانلری ، بلا محاکمه ، کورکه
کونده ریورلردی و عالملرینی اوتیه بری به نفی و پریشان
ایدیورلردی . و ۱۷۵۷ سنه سننده یعنی دور حاضر مزندن

[*] بوندن تقریباً بر بوچوق سنه قাদار اول (مذهب
بهاء الله - دین ام) عنوانیه (اجتهاد) ده انتشار ایدق بر
مقاله سلطان وحیدالدینك غیر قانونی براراده سیله جزا محکمه سته
سوق اولونمش و محرری اینی سنه حبسه غیاباً محکوم ایدیلشدی .
اوزمان عدلیه مستشاری و شیمدی یشه یوکسك بر محکمه نك رئیس
بولونان بر افندی دعوانك محکمه شرعیه جه رؤیتی تنسیب
بوونی ۲۳ نیدسان ۱۹۲۲ تاریخنده چیقان یوی غرتله ره
بیاناتنده اشراپ ایتشدی ؛ محکمه شرعیه نك مفروض و مسرود
جرم حقنده معین جزاسی ایسه رجم ایتك یعنی مجرم کوکسنه قادار
طوپراغه کومولدکن سکره خاق طرفندن طاش ضربه لرله
اولدورولك ایدی . محکوم مقاله ایسه سانسورك و باب مشیختك
تدقیقندن کچدیکن صوكره باصیلشدی . حالا بز یکرمنجی
عصرده یز دیورز !

بر طاقم رهبانی جزالره محکوم ایدیلدی . بو روحانی
جزالر ، دیگر خارج اذین Hérétique لره یاییلان
جسمانی اشکینجه لردن ، بلکه داها آغیر ایدی . بو
تاریخندن ، وفاتنه قدار [۱۶۳۳ الی ۱۶۴۲] زواللی
اختیار ، کلیسانك دائمی و شدید نظارتی آلتنده بولوندی .
اولدوکن صوكره دینی مراسمله جنازه سنی دفندن
امتناع ایتك ایسته نیلیدی . « ومع هذا ارض دونیور ! »
بو صوك سوزی ، (غالیله) نك محکمه دن چیقدقن
صوكره تلفظ ایتدیکی بو صوك سوزی ، او زماندن بری
حراندیش لرك ، بتون حرقه کمر مدافع لرینك نعره حربی
اولاراق قالمشدر .

« ای تعصب ، ای جهالت ، ای کورده نك ! زهرلر -
یکزی قایناتیکز ، زنجیرلریکزی اعمال ایدیکز ،
خنجرلریکزی بیله یکز ، دنیانك بوتون اذا و جفالرینی
معاونتکزه چاغیریکز ، حقیقتی کوز یاشلری وقان
ایچنده بوغمه به جالیشکز . مع هذا ارض دونیور ! »
دورت بیوک ایتالیا نه تخصیص ایتدیکی مبحثی ، J. Barni ،
بو کوزل و آتشین سوزلره بیتیریور .

کره ارضك شکلنه و حرکته دائر فکر و قناعتندن
وبو قناعتی مدافعه ایتدیکندن دولایی دین متعصب لرینك
ظلم و جفا سنه اوغرایانلرده یوق دکدر :

(آمریقا) نك کاشف مشهوری (قریستوف قولومب
Christophe Colomb) ارضك کروتی حقنده حاصل
ایتیش اولدینی قناعتی اظهار ایتدیکندن دولایی ، پروژده سی ،
(سالامانك Salamanque) مجلس رهاییتنده محکوم
ایدیلدی [*] . ارضك کروتی مسئله سی اوزده رینه نظر
دقتی ، (ابن الرشد) ك یازیلری جلب ایتدیکنی بالذات
(قریستوف قولومب) حکایه ایدر ، که شرق و اسلام
طلمی ایچون مدار فخر و شوق اولسون دییه ذکرو قید
ایدیورز .

[*] در. پ. J. W. Draper ك فرانزجه به Les con-
flits de la science et de la religion یعنی (علم و دین ك
نزاعلری) عنوانیه مترجم کتابنك 115 نجی صحیفه سنه باقك
و کتابك ۶ نجی فصلنی کوزدن کچیرك . ع. ج.

بشرك اسارتدن امر تخلصنى حسن خاتمه يه ايصال وبو
صورتله «رونه سسانس» ك و «پروتستانلغ» باشلادى
ايشى اكل ايله عموم ايچون حقوق بشر مساواتى تحت
حكمرانى يه اعلا ايتك حريت عظيمه وباهره سيله اون
سكزنجى عصر مختازدر. [دوام ايده جك] عېرائله هورت

وفادار دوستلر — (اجتهاد) ك اركان تحريره.
سندن محترم وفاضل دوستمز حسين زاده على بك
(شيله ر) دن نظماً ترجمه وبوندن اولكى نسخه مزده
نشر ايتدىكى منظومه نفيسه ده كوسته ريلن تقدير ورغبته
بناءً آريجه كتاب شكلنده باصيلدى بيوك برلنت روحانيه
ايله او قونيور، ياقينده نسخه سى قالماياجاغى آ كلاشيايور.
۲۰ صفحه لك واون غروشه صاتيلاقمده اولان بوكوچوك
كتابك قاراندىنى موفقتدن دولاي مترجم محترمنى تبريك
ايتك لازم كليز.

اشاغى يوقارى بر بوچوق عصر اول اذهانى تحديشه (۱)
مستعد كتابلر نشرى منع وبونا مخالفت ايدنلك اعدام
جزاسيله تجزيه اولونا جاغى بيان ايدن بر فرانسز امر
نامه سى صادر اولدى. فى الحقيقه اوزمان بك قوتلى اولان
افكار عموميه ملاحظه سيله، بويله بر جنائتدن دولاي
كيمسه اعدام ايديله ديسه ده، حر محررله ايشيديله مش
تسلطانده بولونولدى وكتابلرى جلاد طرفندن ياقيلدى.
بواصولك وجوده كتيردىكى حرتفكر شهيدلرى آره سنده
(زان ژاق روصو) برنجى موقعلردن برى اشغال
ايدر:

مشهور «ناتوراليزم» فيلسوفى نك، فرانسز بيوك
انقلابك حقيقى سببى اولمش اولدىنى، (نابوليون بوناپارت)
طرفندن ادعا ايدىلش وفى الحقيقه بو انقلابك مبشرى
اولمشدر.
اون يدنجى عصرده باشلايان ذكاي بشرك ومفكره

كاظم قره بكر پاشا حضر تليله علمى ملاقات

فكر و نظر يولداشلىق كورونمكده در. بوكيفيت وبالكز بوكيفيت
بزي اونا، بر علاقه روحيه وروحانه ايله، چوقدن برى ربط
ايتشدور. [***]

بوسطرلرى يازديقمز زمان كاظم پاشا ايله معارفه مز
غيايى ايدى. فقط فرايى كوزمرك كوروشى شهودى
كوروشمزله مساوى چيقدى. بوكنج قوماندانمرك
يوزنده، صاف، منور ايمانلى بر يوركك فياض وجاذب
ايات يئنه سى او قونيور. اونده، خسته سنك خسته لغى
تشخيص ووسائط دوائيه سنى تعين ايتش منور بين، حاذق
بر طبيبك مقرر وآسوده حالت روحيه سى وار. بر چوق
تفكر، تتبع، تدقيق، سياحت، تجربه محصلولى
اولايلن بو تفكر ومشاهده نورائيه بو قادر كنچ بر
وطنداشده اندر تصادف اولونور.

اونده يوكسك بر فراغت حسى مشهوددر. اونك

۱۵۱ نومرولو و ۱۰ شباط ۱۹۲۳ تاريخلى (اجتهاد) ك
باش مقاله سى (مستقبل معارف مليه مز وكاظم قره بكر
پاشا) عنوانيله چيقمشدى.

ظروف وزمانك قدرت ابداعندن، وجوب استعدادن،
سبحيه ممكنا تندن بر قاچ كله ايله بحث ايتدكن صوكره
شو سطرلرى يازيور دق:

سبحيه ممكنا تى وبوممكناتى تحقيق پذير ايدن قوانين روحيه،
بزه، جمهورلر روحيا تنه آشناليله، جهانك وضعيت حاضره سنى
محيط نظريله ممتاز بر باش قوماندان [*] ياراتدى؛ حزم وبصيرتيله
مستمر ومنور عزيميله متمم بر عسكر دپلومات [*] ويردى؛ بوايك
پيشوا ايله سى واجتهاد آرقاداشلرينك استحصال ايتش وايده جك
اولدقلى موفقيانى، مادى و معنوى فتوحاتى مشرق يلاق بر بوله
نسل حاضر مزى سوق ايتك افتدار وفراستنى كوسته رن بر مجدد
احضار ايتدى: كاظم قره بكر پاشا صر ايدىيورم. اونكله
بزم آر. مزده ملتك دردنى ودرماننى تعين خصوصنده باهر بر

[*] اليوم جمهور رئيسى غازى مصطفى كمال پاشا حضر تلى

[**] اليوم خارجيه وكلى وباش وكيل عصمت پاشا حضر تلى